

TÓTH ÁKOS

Önkormányzati apokalipszis: a XIII. kerület is nettó befizető lett¹

-másodközlés-

*Municipal apocalypse: District XIII also became
a net contributor*

-second announcement-

SZERKESZTŐI ELŐSZÓ

A magyar önkormányzati rendszer az immáron több mint másfél évtizede tartó centralizációs kormányzati időszak alatt egyre jobban elveszítette a fenntartható és a helyi közösségek számára megfelelő színvonalú közszolgáltatást nyújtó jellegét. Az önkormányzati kompetenciák sorozatos visszaszorítása, államosítása és korlátozása már elérte a korábban határozott önkormányzati szabadságot megélt nagyobb városokat, fővárosi kerületeket és a fővárost egyaránt.

Az önkormányzatok a hírekbe többnyire valamilyen jelentősebb botrány, vagy konfliktus kapcsán kerülnek a közérdeklődés reflektorfényébe. A 2000-ben indult Jelen című közéleti, politikai-, gazdaságpolitikai hetilap a kezdetektől tudatosan és átfogó jelleggel foglalkozik a magyarországi önkormányzatiság kérdéseivel.

A Jelen bookazine sorozat egyik kötete „Vár állott, most...Merre tovább, önkormányzatok?” a Comitatus szerkesztőbizottsága több tagjának – Pálné Kovács Ilona, Oláh Miklós, Szegvári Péter és Zongor Gábor – írását is tartalmazza.²

A kötet szerkesztője Tóth Ákos, a Jelen hetilap egyik alapítója a mai magyar önkormányzati rendszer egyik legjelentősebb ismerője és elemzője. A most közölt írásának rövidített változata ugyan megjelent a hetilap online kiadásában, viszont majdhogynem teljességgel mutatja be az önkormányzatok jogfosztásának folyamatát és területét. Egy olyan kordokumentum, amelynek megismertetése a szélesebb szakmai közvélemény számára indokolttá tette a folyóiratunkban való megjelenését.

•

SZERZŐ:

TÓTH ÁKOS, újságíró, a Jelen munkatársa

AUTHOR:

ÁKOS TÓTH, Journalist, Contributor to Jelen

Már nemcsak a Fővárosi Önkormányzat részesül abból a kétes dicsőségből, hogy az állam nettó befizetője lehet, hanem egy kerület is: a XIII. kerület ugyanis többet fizet vissza az államnak különböző jogcímenek, mint amennyit a feladatai ellátására kap.

Vitályos Eszter kormányzóvivő június elején arról beszélt a szolidaritási hozzájárulás kapcsán a szokásos kormányinfón: „van, aki folyamatosan sír és picsog az önkormányzati vezetők közül”. Mindennek az előzménye az, hogy a kormányzóvivő képviselői körzetének egyik meghatározó települése, Szentendre önkormányzata az adó csökkentését kérte.

– Szerintem mindent meg kell tenni az adott önkormányzatnak, hogy tudja a kiadásait csökkenteni. Először a saját házunk táján érdemes söprögetni, mielőtt megyünk aztán az államhoz, és folyamatosan azért sírunk, picsogunk, hogy éppen mire nem jut, meg hogyan nem jut – mondta a fideszes politikus, hozzátéve, „van, aki folyamatosan ezt csinálja, sajnos”.

Nos, nem feltétlenül lehet érteni, mit nevez a kormányzóvivő „picsogásnak”, az adóval sújtott Szentendre önkormányzata ugyanis nem tett mást, mint élt a felterjesztési joggal, vagyis az olyan eszközök egyikével, amelyet még nem vettek el az önkormányzatoktól, még ha a kormány jobbjára nem is fogadja el a javaslataikat. Ezt kissé nehéz volna picsogásként értelmezni, hiszen akkor valójában valamennyi önkormányzat „picsog”, amely szóvá teszi az adó aránytalanságát és elosztásának finoman szólva is átláthatatlan voltát. Márpedig sok ilyen önkormányzat van, Cser-Palkovics András, Székesfehérvár polgármesterét például igazán nem lehet kormányellenességgel vádolni, mégis, ennek ellenére is, minden alkalmat megragad arra – ha kell, a Megyei Jogú Városok Szövetségének vezető személyiségeként is –, hogy szóvá tegye a szolidaritási hozzájárulással kapcsolatos kétélyeit.

– Sokszor kifejtettem nyilvánosan és zárt ajtók mögötti tárgyalásokon is az álláspontomat a szolidaritási hozzájárulás kapcsán. Röviden összefoglalva: az elve érthető, a mértékét és elosztásának módját vitatom, de örülök annak, hogy zajlanak egyeztetések a kormányzattal annak érdekében, hogy új, sikeresebb, hatékonyabb konstrukciót találjunk erre, szögezzete le a fehérvári polgármester.

Kérdés, mire jutnak ezeken az egyeztetéseken, ugyanis a kormány szembeötlő módszerességgel és komoly találatekonysággal fosztja meg az önkormányzatokat anyagi forrásaiktól, amelynek három egyidejű oka is lehet: egyrészt ezzel növeli a kiszolgáltatottságukat, s kézből tudja „etetni” őket, vagyis az automatizmusokat felszámolja. Másrészt, az önkormányzatoktól elsibolt pénzt e mostani, gazdaságilag és pénzügyileg ínséges időkből saját céljaira tudja fordítani, végül, a nagyobb – és ebből következően jellemzően inkább ellenzéki – ön-

kormányzatoktól elvett pénz egy bizonyos hányadát újra tudja osztani a Fideszhez hű összetételű településeknek, bízva abban, hogy ez garantálja lojalitásukat a választások idején is.

Eddig legalább annak a látszata megvolt, hogy az önkormányzatok sanyargatása valamiféle magasabb rendű célt szolgál; a járvány elleni védekezés ürügyén például a parkolási díjakat megszüntették, és a gépjárműadó egy részét is elvonták tőlük, noha utóbbi esetén igencsak nehéz volna megmagyarázni, hogy ennek a jobbára az önkormányzati kezelésben lévő utak felújítására szánt összegnek tulajdonképpen mi köze volt valójában a Covid elleni küzdelemhez. Eközben épp az önkormányzatok voltak azok, amelyek a védekezést szervezték a hosszú időn át lebénult állam helyett, saját pénzükön. Vagy ott van például a már sokat emlegetett szolidaritási hozzájárulás, amelynek a célját senki az égegyadta világon nem vitatja: valóban, szükséges, hogy a gazdagabb települések hozzájáruljanak a kisebbek gyarapodásához, csak épp ennek a mértéke és az aránya vitatható, illetve teljesen átláthatatlan, hogy a kormány valóban erre a célra fordítja-e.

Most már azonban a látszat sem számít: egy, a 90 oldalas adócsomagban elrejtett, látszólag jelentéktelen mondattal milliárdos bevételkiesést okoztak az önkormányzatoknak. E módosító szerint a szerencsejáték-szervezők – nem a kaszinókról, amelyekre más adózási szabályok vonatkoznak, hanem a Szerencsejáték Zrt.-ről van szó – a jövőben nem a teljes árbevételük, hanem a nyereményekkel csökkentett összeg után fizetnének helyi iparűzési adót. Ez a főváros és több nagyváros számára további nagyon súlyos kiesést jelent: a Szerencsejáték Zrt. 2023-ban 1235 milliárd forint árbevételt és 24,4 milliárd forint iparűzési adót produkált, miközben 929,5 milliárdot fizetett ki nyereményként. Az új szabály szerint így az 1235 milliárd forint helyett csak 305,5 milliárd forint után kellene adóznia. Ezzel újabb, becslések szerint 19 milliárd forintnyi adót vesznek ki az önkormányzatok, ezen belül is a leginkább érintett Budapest és a kerületek zsebéből.

Ha a kaszinókra nem is vonatkozik a kedvezőbb adózás, az önmagában jogos kérdéseket vet fel, hogy vajon miért is kell az állami tulajdonban lévő Szerencsejáték Zrt.-nek kedvezőbb adózási feltételeket teremteni. Nos, a válasz nem túl bonyolult: az állami cégnek így még nagyobb lesz a profitja, amit más úton, de könnyen kivehet belőle a kormány, illetve ebből tud finanszírozni olyan kiemelt kormányhú támogatókat, akik alkalmasak a szélesebb közvélemény ilyen irányú befolyásolására, mint amilyen például Bayer Zsolt vagy épp jó néhány könnyűzenész.

Ezt nehéz volna közcélként megfogalmazni, de úgy látszik, a kormány már a látszatra sem igazán ad.

Arról nem beszélve, hogy a kormány szisztematikusan vonta el az önkormányzatok jogosítványait, így például az építéshatósági jogköröket. És hogy az egyik legfőbb „tételt” is megemlítsük: nehéz önkormányzatiságról beszélni akkor, amikor az oktatás nem számít helyi közügynek.

Nézzük hát tételesen az önkormányzatok kifosztásának kormányzati stációját:

1. A lakóhelyen maradó személyi jövedelemadó (8%) 2013-tól megszűnt.
2. A gépjárműadó 60%-ának befizetése a központi költségvetésbe, 2013-tól.
3. A gépjárműadó 100%-át elvonták, 2020-tól.
4. A Covid alatt ingyenes parkolást vezettek be két alkalommal, ez 2020-ban történt.
5. A beszedett idegenforgalmi adó 1,5 forintnyi, később 1 forintnyi kiegészítése megszűnt, 2015-től.

6. A szociális pénzbeli segélyek központi támogatása 2015. március 1-től megszűnt.
7. A közterület-felügyelet által beszedett szabálysértési bírságokat központilag kell befizetni, 2018-tól.
8. A bentlakásos szociális intézményeket államosították, a normatív támogatásuk megszűnt, 2013. év végétől.
9. A közterület-felügyelet nem alkalmazhat távolléti közigazgatási helyszíni bírságot, 2023. szeptember 1-től.
10. A jegyzői hulladékgazdálkodási hatósági feladatkör megszűnt, az eljárásokat a Pest Megyei Kormányhivatal folytatja le, a bírság nem teljes egészében önkormányzati bevétel, 2021-től.
11. Adóemelési stopot vetettek ki a helyi adókra, a települési adók mértékének növelésére, továbbá az adókedvezmények, adómentességek szűkítésére, valamint új adónem bevezetésére vonatkozó tilalmat rendeltek el (építményadó és telekadó), 2021-2022-ben.
12. Az egészségügyi ellátásban a Nemzeti Egészségbiztosítási Alapkezelő által finanszírozott szakdolgozók szolgálati elismerésére 2024-től nincs NEAK-támogatás.
13. Az iparüzési adótöbblet „lefölözése”, s befizetése a Területfejlesztési Alapba – ez az úgynevezett Versenyképes Járások program, amelynek keretében azok a települések, amelyek a bázisévhez viszonyítva több iparüzésiadó-bevétellel számíthatnak, ezt egy közös alapba fizetik be, amelyből központilag meghatározott mértékben visszaosztanak a járás települései közt.
14. A Szerencsejáték Zrt. iparüzésiadó-befizetési szabályainak módosulása.
15. Az önkormányzatok és intézményeik számláin lévő, limit feletti összegeinek napi beutalási kötelezettsége, 2025 október 1-től.
16. A kis- és közép vállalkozások iparüzési adójának felezése 2021-ben és 2022-ben.
17. A Covid időszakában bizonyos szakmák mentesültek a bérleti díjfizetés alól önkormányzati tulajdonú ingatlan bérbeadása esetén.

És vannak még az önkormányzati kiadásokat is érintő tételek:

1. A szolidaritási hozzájárulás befizetése – ezt eleve a központi támogatásból vonják le, 2017-től.
2. A Covid kiadásai központi támogatás nélkül, 2020–2022.
3. A mobil parkolási szolgáltatóhoz történő kötelező csatlakozás (többszörös kiadás), 2014-től.
4. Az általános Áfa-kulcs 25%-ról 27%-ra emelése, 2012. január 1-től.
5. A tranzakciós illeték a banki utalásokra, 2013-tól.
6. A távhő hődíjának egységárváltozása, 2022-től.
7. A víz- és csatornaszolgáltatás egységárainak egységesítése, az alapdíjak megemlése, a csatornaszolgáltatási alapdíj bevezetése, 2024-től.
8. A távleolvasós mérők felszerelése, 2025-től.
9. Az egyetemes szolgáltatásra jogosultak körének korlátozása villamosenergia + gáz, 2022-2023-tól.
10. Jegyzői feladat lett a befogott kóbor kutyák és macskák tartása, 2022. január 1-től.
11. A NIS2 bevezetése – ez egy európai uniós kiberbiztonsági irányelv, amelynek célja a kritikus szektorokban működő szervezetek biztonságának növelése és az inciden-

sekkel szembeni ellenálló képességük fokozása –, a kibertörvény változtatása, amit az önkormányzat finanszíroz, 2025-ben.

12. Az Ukrajnából menekültek ellátásával kapcsolatos költségek saját forrásból, 2022-től.
13. Az egészségügyi szakrendelők költségvetési szervi formába történő kötelező átalakításának költségei, 2024. júliusától.

Ilyen körülmények között nem csoda, hogy Budapest az állam nettó befizetőjévé vált: „A Fővárosi Önkormányzat a 2021. évtől a központi költségvetés felé nettó befizetővé vált, mivel a központi költségvetés részére fizetett szolidaritási hozzájárulás összege meghaladta a központi költségvetésből az ellátott feladatokhoz biztosított működési támogatás összegét” – áll a jelentésben, amelynek keretében az ÁSZ a főváros 2020-2021-2022-es gazdálkodását vizsgálta hónapokon keresztül. „Az eredmény azt jelenti, hogy többet fizet be a Fővárosi Önkormányzat szolidaritási hozzájárulásként, mint amennyit a központi költségvetésből feladatai ellátására kap”. Ez vált az alapjává a szolidaritási hozzájárulás levonásával kapcsolatos, végül az Alkotmánybíróságig is elérő pernek is, amelynek során a testület kimondta, hogy bár az Alkotmánybíróság szerint a szolidaritási hozzájárulás intézménye nem ütközik nemzetközi szerződésbe, és nem tartja alaptörvény-ellenesnek sem, ám – idézzük – „ha az önkormányzat nettó befizetővé válik, akkor az ellentétes lehet az európai Önkormányzati Chartában és az Alaptörvényben biztosított önkormányzati autonómiával”.

Vagyis, csak hogy világosan értsük: egy önkormányzat nem lehet az állam nettó befizetője, ez törvénytelen állapot. Mindez azonban nem igazán hatja meg a kormányt, amely továbbra is jeleskedik az önkormányzatok kifosztásában, amelyek – legalábbis Vitályos Eszter kormányszóvivő sajátos értelmezésében – emiatt „picsognak”. Nos, picsogás ide vagy oda, immáron nem a főváros az egyetlen olyan önkormányzat, amely nettó befizetőnek mondhatja magát: ez a kétes dicsőség kijár a XIII. kerület önkormányzatának is, amelyet a már feltüntetett elvonásokon túl még az is sújt, hogy a Margitsziget elcsatolásával az onnan származó idegenforgalmi és építményadó a fővároshoz került, még 2013-tól.

Mindezek nyomán a helyzet 2025-ben a XIII. kerületben a következő:

Az állami támogatásból származó bevételek az általános működési támogatásra, a köznevelésre, a szociális ágazatra, a kulturális feladatokra, a gyermekétkeztetésre, az egészségügyi szolgáltatásokra érkeznek, összesen 12 milliárd 756 millió 226 ezer forint értékben. Ehhez képest a kerületnek kötelezően be kell fizetnie az államnak a szolidaritási hozzájárulást, a szociális hozzájárulást és a rehabilitációs hozzájárulást, az ÁFÁ-t és a cégadóadót, amelynek összege a bevétel befizetendő ÁFÁ-jával számolva 14 milliárd 417 millió 406 ezer forint, vagyis: a kerület 1 milliárd 661 millió 180 ezer forinttal fizet többet, mint amennyit kap a feladatai ellátására az államtól.

Nézzük a nagyobb tételeket, egészen pontosan azt, hogy az egyes feladatok mekkora hányadát fedezi az állam:

Nos, az óvodai hálózatra fordított összeg 31 százalékát fedezi az állam hozzájárulása. A Gondozóház fenntartásához – ez az időskorúak ellátását szolgálja – 26 százalékos hozzájárulást nyújt. A Prevenációs Központ működtetéséből – ez fő feladatuként a gyermekjóléti szolgáltatásokat látja el – 24 százaléknyi részt vállal. A Szociális Szolgáltató Központ 19 százalékos állami hozzájárulással működik. A Polgármesteri Hivatal működésének 22 százalékát finanszírozza az állam. A parkok, játszótérek, zöldfelületek fenntartásához nem járul

hozzá, ahogy nincs állami rész az úthálózat működtetésében sem. A kulturális feladatokból 5 százalékot vállal az állam, míg az egészségügyi feladatok ellátásából 77 százaléknyit. Az önkormányzat egyéb feladataiból – ideértve a köztisztaság biztosításától kezdve a parkolást, a lakásgazdálkodást, a szociális és pénzbeli ellátásokat, a közbiztonsági feladatokat, az intézményfelújítási munkákat és még hosszasan sorolhatnánk – 1, azaz egy százalékot biztosít az állam, amely összességében a nagyjából 87 milliárd forintnyi összfeladat 10 százalékát állja – a szolidaritási hozzájárulás levonása után.

Így azért nehéz egy települést vezetni, és ennek belátásához még csak picsogni sem kell. Az önkormányzatiság fontos garanciája ugyanis az önálló gazdálkodás, különösen a saját bevételekkel. Ha az állam nem tesz eleget a kötelező, a kormány javaslatára törvényben rögzített önkormányzati feladatok finanszírozási kötelezettségének, akkor ezek ellátásához a saját bevételekhez kell nyúlni, holott azok deklarált célja az önkéntesen felvállalt feladatok, a helyi lakosság igényeit szolgáló közszolgáltatások biztosításának, működtetésének fedezete. A saját bevételek szűkítése így értelemszerűen, a már meglévő közszolgáltatások megszüntetésével vagy a színvonaluk romlásával jár. Ugyanez érvényesül a kötelező feladatként biztosított közszolgáltatások esetén is: a feladatellátás központi költségvetési támogatásának csökkenését csak a saját bevételek növelésével lehetne ellensúlyozni vagy tompítani, amelynek eszköze például a helyi adók mértékének növelése, az eddig az igénybevevők számára ingyenes, kedvezményes közszolgáltatások fizetőssé tétele, a térítési díjak emelése, az önkormányzati tulajdonban lévő vagyon – jellemzően ingatlanvagyon – értékesítése, a vagyonfelélés. A kényszerű saját bevétel-növelés terhét végsősoron a lakosság fizeti meg. Így ez is egy módja az önkormányzatok eljelentéktelenítésének, elsorvasztásának.

Nézzük a kormány utolsó intézkedéseinek egyikét: a saját bevételek egyik eleme az átmenetileg szabad pénzeszközök lekötéséből származó kamatbevétel (éves és napi kamat). A kormány kitalálta az „önkormányzatok decentralizált számlavezetésének” nevezett új kreálmányt, amelynek a lényege az, hogy az önkormányzatok és az intézményeik számláin lévő, limit feletti összegeket napi szinten kell az államháztartásnak utalni, ami nemcsak az önálló gazdálkodás szabadságának korlátozása, hanem a saját bevételek kormányzati csökkentése is, arról nem is beszélve, hogy ez nem decentralizálás, hanem centralizálás.

Ugyanakkor a kormány azért teheti meg mindezt, mert ezek az intézkedések jószérivel csak az önkormányzatok körében válhatnak ki félelmet. A gazdálkodási autonómia folyamatos csökkentése, a saját bevételek növelésének kényszere, az önkormányzatiság értékeinek szisztematikus erodálása csak akkor vált ki az emberek körében nagyobb visszhangot, ha az önkormányzás alanyai, a települések lakosainak közössége számára közszolgáltatások válnak elérhetetlenné, ha saját zsebükön is megérik a kényszerű adónövelés, a díjemelések hatásait, a szolgáltatások színvonalának csökkenését, azt, ha nem lesz például szemétszállítás, ha ritkul a helyi tömegközlekedés, ha nem lesz bölcsőde, óvoda, orvos a közelben, ha megfizethetlenné válik az önkormányzati lakás bére, ha nem lesz természetbeni és pénzbeli szociális támogatás, segítség az önhibájukon kívül rászorulóknak. Itt tartunk. Elindultunk az „önkormányzati apokalipszis” felé vezető úton.

De mi lehet a recept? A XIII. kerület polgármestere, dr. Tóth József³ szerint valódi önkormányzati reformra volna szükség. A választások után megalakuló országgyűlésnek, az új kormánynak meg kell erősítenie az önkormányzatok gazdasági, szervezeti, döntéshozatali önállóságát, biztosítania kell az önkormányzati alapjogok teljeskörű alkotmányos védelmét,

képessé kell tenni őket a kötelező feladataik ellátására, biztosítani kell a feladatok önkéntes vállalásához szükséges saját bevételeket, a lakosság számára nyújtott színvonalas közszolgáltatások egyenlő esélyű elérhetőségét, növelni a döntéshozataluk demokratizmusát. Vagyis az alkotmányban rögzíteni kell a helyiek önkormányzáshoz való jogát, az önkormányzati alapjogok – szervezetalakítás, döntés, önkéntes feladatvállalás, saját bevétel, önkormányzati vagyon – felsorolását, ezek védelmében az Alkotmánybírósághoz való közvetlen fordulás lehetőségét. Az önkormányzatok által kötelezően ellátandó feladatok alapelveit szintén az Alkotmányba, a konkrét feladatokat sarkalatos törvénybe kell foglalni, miként azt is, hogy ezt ne lehessen salátatörvényekkel fölhígtani. Alkotmányos rendelkezésnek kell garantálnia azt is, hogy az önkormányzati tulajdon felett a helyi közösség rendelkezhet, állami tulajdonba vétel csak kivételes esetben és csak értékarányos, azonnali ellentételezéssel valósulhat meg. Ugyanakkor az önkormányzatok kötelezettségévé kell tenni, hogy a helyi közszolgáltatásokkal kapcsolatos döntések előkészítésébe és meghozatalába be kell vonniuk a területükön működő helyi civil és társadalmi szerveződések települési szintű szervezeteit, koordinációs testületeit, tanácskozási jogot és meghatározott ügyekben egyetértési jogot biztosítva számukra.

Tóth József szerint mindenképp szükséges a megyei önkormányzatok megerősítése. Ezért újra képessé kell tenni a középfokú oktatási, szakképző intézmények, a szakosított szociális ellátást biztosító intézmények fenntartására, a térségi jellegű közszolgáltatások biztosítására az érintett településekkel közösen létrehozott társulás tagjaként, esetleg a településektől átvett intézmények útján. Ugyanakkor úgy véli, a közgyűlés tagjainak kiválasztásában a megyei jogú városok választópolgárainak is részt kell venniük, a közgyűlés elnökét pedig közvetlenül kellene megválasztani. A polgármester meggyőződése, hogy át kell alakítani a fővárosi önkormányzat választási rendszerét is úgy, hogy a fővárosi közgyűlés tagjai között a kerületi polgármesterek mellett a közvetlenül, listán választott tagok legyenek többségben, továbbá lehetővé kell tenni, hogy a polgármester országgyűlési képviselő is lehessen.

Van más feladat is: a települések nagysága szerint differenciáltnan kell meghatározni a kötelezően ellátott feladatok, közszolgáltatások színvonalának minimális szakmai és minőségi követelményeit, s ha ezeknek valamely település nem felelne meg, akkor azok társulásban legyenek kötelesek az adott feladatot ellátni. Olyan, rugalmas társulási rendszer kialakítását kell lehetővé tenni, amely a lakosság igényeihez igazodó, optimális üzemméretű területet fog át. Ehhez a társulásokat ösztönző költségvetési finanszírozást kell működtetni. Tóth József szükségesnek tartja az önkormányzati feladatellátás visszaállítását az alap- és a középfokú oktatásban azon településeken, ahol annak fenntartására a helyi önkormányzat vállalkozik. Azon települések alapfokú oktatás intézményei esetén, amelyek nem képesek, nem tudják vagy nem akarják önállóan ellátni ezt a feladatot, társulásban való feladatellátást szükséges előírni. A középfokú oktatási intézmények fenntartását a megyei önkormányzatokhoz kellene telepíteni azzal, hogy azt a település kérésére át kell adnia. Nagyon fontos az is, hogy az önkormányzatok kapják vissza az oktatási intézmények pedagógiai programjainak jóváhagyási jogát, tehessenek javaslatot a település, a helyi közösség számára fontos programok bevezetésére. Az egészségügyben a fekvőbeteg ellátást biztosító kórházak állami fenntartását indokoltnak tartom, vagyis inkább a járóbeteg szakellátás esetén erősíteném az önkormányzati feladatellátást. Ugyanakkor fontosnak tartom, hogy a háziorvosi rendszer működtetésében az önkormányzatok kapjanak jogot a háziorvossal kötött szerződés rendkívüli felmondással való megszüntetésére, például „bizalomvesztésre” hivatkozással is.

– A jelenlegi totális állami felügyeleti szabályozás korlátozásával vissza kell adni az önkormányzatok feladatkörébe azokat a településüzemeltetési szolgáltatásokat – ez a hulladékgyűjtés és -feldolgozás, a távhőszolgáltatás, a víziközmű-szolgáltatás –, amelyeknél a közszolgáltatás hatékony működtetése önállóan vagy az érintett szomszédos települések önkormányzatai által létrehozott társulásban biztosítható. Ennek együtt kell járnia a szolgáltatások díjmegállapítási jogosultságának visszaadásával. Mindehhez többszörös finanszírozási rendszert kell kialakítani, rögzítve az önkormányzati gazdálkodásért való felelősség jogszabályi kereteit, beleértve a helyi tisztségviselők, önkormányzati képviselők anyagi, akár saját vagyonukra is kiterjedő felelősségét. Szükséges előírni a meghatározott közszolgáltatások közép- és hosszú távú fejlesztési és feladatellátási stratégiáját, az éves költségvetési koncepció elkészítésének kötelezettségét, továbbá az úgynevezett gördülő tervezést is. Ez utóbbi azt jelenti, hogy a következő éves költségvetésnek tartalmaznia kell egy további öt éves időszakot érintő, a lehetséges bevételekről és a várható kiadásokról szóló tájékoztató tervet is – szögezte le a Jelennek a XIII. kerület polgármestere, aki hozzátette: törvénynek kell előírnia, hogy az önkormányzatok a fejlesztésre fordítható forrásaik mekkora hányadáról legyenek kötelesek a helyi lakosok véleményét kikérni és az általuk támogatott célok megvalósítására fordítani. De ezek – hangsúlyozta – csak az alapelvek: szükséges a településen keletkező SZJA-bevétel legalább 20 százalékaának átengedése, a gépjárműadó teljes összegének önkormányzati bevétellel minősítése, az üzemanyagok értékesítését terhelő forgalmiadó-bevétel 20 százalékaának átengedése, az építmény- és telekadó rugalmasságának növelése. Meg kell szüntetni ugyanakkor az önkormányzatokat sújtó közművezetékadót és a csak a nevében szolidáris, valójában adóként működő szolidaritási hozzájárulást.

– Fontosnak tartom a hitelfelvétel kormányzati engedélyezése helyett a hitelfelvételi korlát normatív szabályozását, az önkormányzati törzsvagyon amortizációjának kompenzálását. Szeretném ugyanakkor hangsúlyozni, hogy az önkormányzati rendszer a demokratikus államberendezkedés egyik fontos garanciája, de ezt a szerepét csak akkor tudja betölteni, ha az önkormányzatok nemcsak hatalmat és autonómiát birtokolnak, hanem erős a helyi társadalmi támogatottságuk is – ez adja az alapját annak, hogy soha többé ne lehessen olyan kiszolgáltatott helyzetbe hozni a településeket, amilyenbe a jelenlegi kormány taszította őket. Az ehhez szükséges bizalom és támogatás újbóli felépítése a legfontosabb feladatunk – mondja Tóth József polgármester.

JEGYZETEK

- 1 Tóth Ákos: *Önkormányzati apokalipszis: a XIII. kerület is nettó befizetője lett az államnak*, 2025. Elérhető: <https://jelen.media/önkormányzati-apokalipszis-a-xiii-kerulet-is-netto-befizetoje-lett-az-allamnak/>
- 2 *Vár állott, most...Merre tovább, önkormányzatok?*, Jelen bookazine-3., Liberty Press kft., Budapest, 2024. ISSN 2939-8959.
- 3 Tóth József Budapest XIII. kerület polgármestere 1994-től. A legelső közvetlen polgármester választáson 5 jelölt közül 36%-os eredménnyel nyerte el a polgármesteri tisztséget. Az ezt követő hét választáson a leggyengébb eredménye 59%, míg a legjobb 82% volt. A legutóbbi választáson 78%-kal győzedelmeskedett.